C/2025/3987

20.8.2025.

PADOMES IETEIKUMS

(2025. gada 8. jūlijs)

par Kipras ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

(C/2025/3987)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ([2]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

Vispārīgi apsvērumi

(1) Regulā (ES) 2024/1263, kas stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī, ir precizēti ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi nolūkā veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, kā arī novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija Eiropas pusgada kontekstā veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar LESD noteiktajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresētu ieteikumu formulēšanu un īstenošanas uzraudzību. Regula arī veicina valstu atbildību par fiskālo politiku un uzsver tās orientāciju vidējā termiņā apvienojumā ar efektīvāku un saskaņotāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns, kurā ietvertas tās fiskālās, reformu un investīciju saistības četru vai piecu gadu periodā atkarībā no valsts likumdošanas termiņa ilguma. Neto izdevumu ([3]) virzībai šajos plānos ir jāatbilst regulas prasībām, piemēram, prasībām par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar regulā izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par trīs gadiem.

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus; ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus; iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem; iv) valsts izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu; v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus; un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(2) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([4]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("ANM"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. ANM nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi sniedzot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm ANM veicina ekonomikas un sociālo atveseļošanu, vienlaikus virzot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(3) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([5]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir pakāpeniski izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilo degvielu importa. Tas palīdz iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Kipra savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(4) Kipra savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 17. maijā. Komisija, ievērojot minētās regulas 19. pantu, novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanību, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 20. jūlijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Kipras atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([6]) un 2023. gada 8. decembrī to grozīja saskaņā ar 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([7]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Kipra ir apmierinoši sasniegusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes Īstenošanas lēmumā. Apmierinoša sasniegšana nozīmē to, ka nav bijis regresa attiecībā uz tās pašas reformas vai investīcijas iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(5) Padome 2025. gada 21. janvārī pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko apstiprina Kipras valsts vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu ([8]). Plāns tika iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 11. pantu un 36. panta 1. punkta a) apakšpunktu, aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam un atspoguļo fiskālo korekciju, kas sadalīta pa četriem gadiem.

(6) 2024. gada 26. novembrī Komisija pieņēma atzinumu par Kipras 2025. gada budžeta plāna projektu. Tajā pašā dienā Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma 2025. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Kipra bija minēta starp tām dalībvalstīm, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2025. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([9]) Padome pieņēma 2025. gada 13. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2025. gada 10. martā.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 20. jūlijs) par Kipras atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 10686/2021).

([7]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 8. decembris), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2021. gada 28. jūlijs) par Kipras atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 15571/23 + ADD1 COR1).

([8]) Padomes Ieteikums (2025. gada 21. janvāris), ar ko apstiprina Kipras vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu (OV C, C/2025/639, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/639/oj).

([9]) Padomes Ieteikums (2025. gada 13. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt ES globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikti trīs pārmaiņu imperatīvi ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei: i) inovācija; ii) dekarbonizācija un konkurētspēja; un iii) drošība. Lai novērstu inovācijas plaisu, ES vēlas veicināt rūpniecisko inovāciju, atbalstīt jaunuzņēmumu izaugsmi, izmantojot tādas iniciatīvas kā ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģija, un veicināt progresīvu tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta un kvantu datošanas, ieviešanu. Tiecoties uz zaļāku ekonomiku, Komisija ir izstrādājusi visaptverošu Lētākas enerģijas rīcības plānu un Tīras rūpniecības kursu, nodrošinot, ka pāreja uz tīru enerģiju joprojām ir rentabla, konkurētspējai labvēlīga, jo īpaši energoietilpīgās nozarēs, un izaugsmes virzītājspēks. Lai samazinātu pārmērīgu atkarību un palielinātu drošību, Savienība ir apņēmusies stiprināt globālās tirdzniecības partnerības, dažādot piegādes ķēdes un nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām un tīras enerģijas avotiem. Šo prioritāšu pamatā ir horizontālie veicinošie faktori, proti, regulējuma vienkāršošana, vienotā tirgus padziļināšana, konkurētspējas finansēšana un uzkrājumu un investīciju savienība, prasmju un kvalitatīvu darbvietu veicināšana un labāka ES politikas koordinācija. Konkurētspējas kompass ir saskaņots ar Eiropas pusgadu, nodrošinot, ka dalībvalstu ekonomikas politika atbilst Komisijas stratēģiskajiem mērķiem, izveidojot vienotu pieeju ekonomikas pārvaldībai, kas visā Savienībā veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību.

(8) 2025. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās līdztekus ANM īstenošanai. Lai rezultatīvi sasniegtu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi pievērsties visām problēmām, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtiskai to daļai. Konkrētām valstīm adresētie ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi grozīto atveseļošanas un noturības plānu novērtēšanai saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. pantu.

(9) 2025. gada konkrētām valstīm adresētie ieteikumi aptver galvenās problēmas, kas nav pietiekami risinātas ar atveseļošanas un noturības plānos iekļautajiem pasākumiem, ņemot vērā attiecīgās problēmas, kas konstatētas 2019.–2024. gada valstīm adresētajos ieteikumos.

(10) 2025. gada 4. jūnijā Komisija publicēja 2025. gada ziņojumu par Kipru. Tajā tika izvērtēts, kā Kipra īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus un kā Kipra īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Pamatojoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti tika identificētas visneatliekamākās problēmas, ar kurām saskaras Kipra. Tajā bija arī novērtēts Kipras progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības 2030. gada pamatmērķrādītāju sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(11) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Kipru. Komisija minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Kipras makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2025. gada 13. maijā ([10]). Komisija 2025. gada 4. jūnijā secināja, ka Kiprā vairs nepastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, neaizsargātība, kas saistīta ar ārējo un privāto parādu, daļēji mazinās, pateicoties spēcīgajai ekonomikas izaugsmei, un papildus tam valsts parāda samazināšanu veicina pastāvīgi budžeta pārpalikumi; tekošā konta deficīts joprojām ir ievērojams. Kipra ir panākusi ievērojamu progresu tādu pasākumu īstenošanā, ar kuriem novērš tās neaizsargātību. Mājsaimniecību un nefinanšu uzņēmumu parāds (procentos no IKP) ir samazinājies, galvenokārt pateicoties spēcīgam "saucēja efektam" augstā nominālā IKP pieauguma dēļ. Liela daļa uzņēmumu parāda attiecas uz īpašam nolūkam dibinātām sabiedrībām, kuru aizdevēji atrodas ārpus Kipras un kuras rada ierobežotus riskus ekonomikai. Turklāt ienākumus nenesošie aizdevumi bankās ir ievērojami samazinājušies to pārdošanas, norakstīšanas un atmaksas dēļ. Samazinās arī ienākumus nenesošie aizdevumi, kas ir kredītu pieņēmējsabiedrību turējumā, kā rezultātā turpina samazināties aizņemto līdzekļu īpatsvars. Valsts parāds strauji samazinās, un tiek prognozēts, ka Kipra saglabās budžeta pārpalikumu. Neraugoties uz samazinājumu 2024. gadā, tekošā konta deficīts joprojām ir augsts, un paredzams, ka tas uzlabosies tikai nedaudz; negatīvā neto starptautisko investīciju pozīcija joprojām ir ievērojama, taču tā ir būtiski paaugstināta, jo pastāv īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības, kurām nav būtiskas tiešas saiknes ar iekšzemes ekonomiku. Kipra ir panākusi politisku progresu savu neaizsargātību novēršanā. Konkrētāk, 2024. gadā pilnībā sāka darboties piespiedu atsavināšanas sistēma, un paredzams, ka tiesību akti, kuru mērķis ir atvieglot ienākumus nenesošu aizdevumu noregulējumu, atvieglos mājsaimniecību parādsaistības un palielinās to ietaupījumus.

([10]) SWD(2025) 68 final.

Gada progresa ziņojuma novērtējums

(12) 2025. gada 21. janvārī Padome ieteica Kiprai šādus maksimālos neto izdevumu pieauguma tempus: 6,0 % 2025. gadā, 5,0 % 2026. gadā, 5,4 % 2027. gadā un 4,3 % 2028. gadā, kas atbilst maksimālajam kumulatīvajam pieauguma tempam, kurš aprēķināts, atsaucoties uz 2023. gadu, proti, 8,9 % 2025. gadā, 14,3 % 2026. gadā, 20,5 % 2027. gadā un 25,7 % 2028. gadā. 2025. gada 30. aprīlī Kipra iesniedza savu gada progresa ziņojumu ([11]) par neto izdevumu ieteicamo maksimālo pieauguma tempu ievērošanu un tādu reformu un investīciju īstenošanu, ar kurām reaģē uz galvenajām problēmām, kas konstatētas Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos. Gada progresa ziņojums atspoguļo arī Kipras pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu.

(13) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls izaicinājums Eiropas Savienībai. Komisija ieteica koordinēti aktivizēt Stabilitātes un izaugsmes pakta valsts izņēmuma klauzulu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu, un Eiropadome šo priekšlikumu atzinīgi novērtēja 2025. gada 6. marta sanāksmē.

(14) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem ([12]) Kipras vispārējās valdības budžeta pārpalikums no 1,7 % no IKP 2023. gadā palielinājās līdz 4,3 % 2024. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 73,6 % no IKP 2023. gada beigās saruka līdz 65,0 % 2024. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises nozīmē, ka neto izdevumu pieauguma temps 2024. gadā ir bijis 2,9 % apmērā. Gada progresa ziņojumā Kipra lēš, ka neto izdevumu pieaugums 2024. gadā būs 3,2 %. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm neto izdevumu pieaugums bija mazāks nekā gada progresa ziņojumā. Atšķirība starp Komisijas aprēķiniem un valstu iestāžu aplēsēm ir saistīta ar mazākiem kopējiem izdevumiem un lielākiem atskaitījumiem ES programmu valsts līdzfinansējumam, atspoguļojot jaunākos pieejamos datus ([13]). Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja ([14]), kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2024. gadā bija ierobežojoša, proti, 1,9 % no IKP.

(15) Saskaņā ar gada progresa ziņojumu Kipras budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs paredz reālā IKP pieaugumu 3,1 % apmērā gan 2025., gan 2026. gadā, savukārt SPCI inflācija tiek prognozēta 1,9 % apmērā 2025. gadā un 2,1 % apmērā 2026. gadā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2025. gadā palielināsies par 3,0 % un 2026. gadā par 2,5 %, savukārt SPCI inflācija gan 2025. gadā, gan 2026. gadā plānota 2,0 % apmērā.

(16) Gada progresa ziņojumā ir paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta pārpalikums 2025. gadā samazināsies līdz 3,5 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās samazināsies līdz 57,4 %. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 6,8 % apmērā 2025. gadā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 3,5 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 7,3 % apmērā 2025. gadā. Šīs neto izdevumu pieauguma prognozes, kas ir lielākas nekā gada progresa ziņojumā, ir saistītas ar to, ka Komisija paredz nedaudz lielāku neto izdevumu pieaugumu 2025. gadā, lai gan tas sākas ar zemāku bāzi. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā būs ekspansīva, proti, 1,1 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās samazināsies līdz 58,0 %. Parāda attiecības pret IKP samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo lielo valdības budžeta pārpalikumu un stabilu ekonomikas izaugsmi.

(17) Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2025. gadā tiks finansēti vispārējās valdības izdevumi, kuru apmērs atbilst 1,1 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,4 % no IKP 2024. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta finansētie izdevumi dod iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Kipras vispārējās valdības budžeta bilanci un parādu.

([11]) 2025. gada progresa ziņojumi ir pieejami https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([12]) *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2025.

([13]) Komisijas skaitļi par 2024. gadu ir balstīti uz izpildes datiem saskaņā ar 2025. gada aprīļa fiskālo paziņojumu, savukārt valstu iestādes paļaujas uz agrākiem datiem.

([14]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(18) Vispārējās valdības aizsardzības izdevumi Kiprā bija 1,7 % no IKP 2021. gadā, 1,5 % no IKP 2022. gadā un 1,9 % no IKP 2023. gadā ([15]). Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi aizsardzības izdevumi tiek prognozēti 1,4 % apmērā no IKP gan 2024., gan 2025. gadā. Tas atbilst samazinājumam par 0,3 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu.

(19) Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi neto izdevumi Kiprā pieaugs par 7,3 % 2025. gadā un par 10,4 % kumulatīvi 2024. un 2025. gadā. Pamatojoties uz Komisijas 2025. gada pavasara prognozi, Kipras neto izdevumu pieaugums 2025. gadā pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas atbilst novirzei ([16]) 0,5 % apmērā no IKP gada griezumā. Aplūkojot kopā 2024. un 2025. gadu, tiek prognozēts, ka arī neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas atbilst novirzei 0,5 % apmērā no IKP. Prognozētā novirze pārsniedz ikgadējās novirzes robežvērtību 0,3 % apmērā no IKP, bet nepārsniedz kumulatīvās novirzes robežvērtību 0,6 % apmērā no IKP. Kopumā tas nozīmē, ka pastāv risks novirzīties no ieteiktā maksimālā neto izdevumu pieauguma, kad nākamā gada pavasarī būs pieejami budžeta izpildes dati par 2025. gadu.

(20) Gada progresa ziņojumā prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta pārpalikums 2026. gadā palielināsies līdz 3,7 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gada beigās samazināsies līdz 52,6 %. Gada progresa ziņojumā prognozēts, ka pēc 2026. gada vispārējās valdības budžeta pārpalikums saglabāsies 3,7 % apmērā no IKP 2027. un 2028. gadā. Savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pēc 2026. gada, paredzams, samazināsies līdz 48,4 % 2027. gadā un 43,3 % 2028. gadā. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta pārpalikums 2026. gadā būs 3,4 % no IKP. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 5,4 % apmērā 2026. gadā. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2026. gadā ir prognozēta ierobežojoša, proti, 0,6 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas prognozēm paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gada beigās samazināsies līdz 51,9 %. Parāda attiecības pret IKP samazinājums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo lielo valdības budžeta pārpalikumu un stabilu ekonomikas izaugsmi.

Galvenās politikas problēmas

(21) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā pabeigt atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, efektīvu īstenošanu ir būtiski, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās veicinātu Kipras ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Komisijas paziņojumā "*NextGenerationEU* – tuvojas 2026. gads", kas pieņemts 2025. gada 4. jūnijā, ir precizēts piemērojamais grafiks mehānisma beigu posmam, sniegti norādījumi dalībvalstīm par to, kā līdz 2026. gada 31. augustam maksimāli palielināt īstenošanu, tostarp par to, kā vēl vairāk racionalizēt savus ANP, izklāstītas galvenās iespējas, kas jāapsver to pārskatīšanā, un uzsvērts, cik svarīgi ir rūpīgi kopīgi plānot pēdējo maksājumu pieprasījumu iesniegšanu 2026. gadā. Kipra jau ir panākusi progresu atveseļošanas un noturības plānā paredzēto reformu un investīciju īstenošanā. Lai atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības izpildītu līdz 2026. gada augustam, ir būtiski, lai Kipra paātrinātu reformu un investīciju īstenošanu, risinot attiecīgās problēmas. Kiprai būtu jāpalielina sava administratīvā spēja, lai efektīvi pārraudzītu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu, paātrinātu investīciju izpildi un saglabātu progresu galveno reformu īstenošanā. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(22) Kiprā ir paātrinājusies kohēzijas politikas programmas īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (*TPF*), Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Kohēzijas fonda (KF). Ir svarīgi turpināt centienus, lai nodrošinātu šīs programmas ātru īstenošanu, vienlaikus maksimāli palielinot tās ietekmi uz vietas. Kipra jau veic pasākumus saskaņā ar tās kohēzijas politikas programmu, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi, vienlaikus veicinot sociālo kohēziju. Tajā pašā laikā Kipra joprojām saskaras ar problēmām, t. sk. temperatūras paaugstināšanos un sausuma riskiem, kas rada pastiprinātu slogu ūdensapgādei un kritiskajai infrastruktūrai, kā arī darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060

([15]) *Eurostat*, valdības izdevumi pēc valdības funkciju klasifikācijas (*COFOG*). *COFOG* un NATO definīciju metodoloģisko atšķirību dēļ izdevumi, kuru pamatā ir *COFOG* definīcija, var atšķirties no izdevumiem, kuru pamatā ir NATO definīcija.

([16]) No 2026. gada šie skaitļi parādīsies kontroles kontā, kas izveidots saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 22. pantu.

18. pantu Kiprai kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskata ietvaros ir jāpārskata sava programma, cita starpā ņemot vērā 2024. gada valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus. Ar Komisijas priekšlikumiem, kas pieņemti 2025. gada 1. aprīlī ([17]), termiņš vidusposma pārskatīšanas rezultātu novērtējuma iesniegšanai ir pagarināts, nosakot to pēc 2025. gada 31. marta. Tie arī nodrošina elastību, kas palīdz paātrināt programmu īstenošanu un rada dalībvalstīm stimulus piešķirt kohēzijas politikas resursus piecām Savienības stratēģiskajām prioritārajām jomām, proti, konkurētspējai stratēģisko tehnoloģiju, aizsardzības, mājokļu, ūdensapgādes noturības un enerģētikas pārkārtošanas jomā, un investīcijām prasmēs prioritārajās nozarēs, vienlaikus ESF+ programmās joprojām uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām.

(23) Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*) sniedz iespēju ieguldīt kādā no svarīgākajām ES stratēģiskajām prioritātēm, tādējādi stiprinot ES konkurētspēju. *STEP* tiek īstenota, izmantojot 11 esošos ES fondus. Arī dalībvalstis var sniegt investīciju programmā *InvestEU*, atbalstot investīcijas prioritārajās jomās. Kipra varētu optimāli izmantot šīs iniciatīvas, lai atbalstītu kritiski svarīgu tehnoloģiju, to vidū tīru un resursefektīvu tehnoloģiju, izstrādi vai ražošanu.

(24) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas tiek risinātas ar atveseļošanas un noturības plāna un citu ES fondu palīdzību, Kiprai būtu efektīvi jārisina atlikušās problēmas, kas saistītas ar pētniecību un inovāciju, piekļuvi finansējumam, uzņēmējdarbības vidi, enerģētikas pārkārtošanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām, prasmju neatbilstību un darbaspēka trūkumu.

(25) Publiskās un privātās investīcijas pētniecībā un izstrādē Kiprā joprojām ir vienas no zemākajām ES, un publiskā sektora pētniecības un izstrādes intensitāte 2023. gadā stagnēja 0,29 % no IKP līmenī (ES vidējais rādītājs: 0,72 %), kā arī uzņēmumu pētniecība un izstrāde samazinājās līdz 0,28 % – piecas reizes zem ES vidējā rādītāja. Tas izriet no tādiem strukturāliem faktoriem kā uz pakalpojumiem balstīta ekonomika, ierobežots skaits lielu uzņēmumu, nepietiekami attīstīts privātā kapitāla tirgus un neliels stimulu budžets. Neraugoties uz zemo finansējumu, Kiprai ir spēcīgs zinātniskais sniegums, taču tā komercializācija ir vāja – 2022. gadā tikai 0,7 patentu pieteikumi uz 1 miljardu EUR no IKP (ES vidējais rādītājs: 3,2). Inovācijas ekosistēma ir sadrumstalota, un pastāv vāja saikne starp universitātēm, jaunuzņēmumiem, valdību un finanšu nozari. Zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) absolventu skaits samazinās, un arī pētnieku daudzums valstī joprojām ir zems. Pašreizējā pētniecības un inovācijas stratēģijā trūkst mērķu un rādītāju, uzraudzības un novērtēšanas mehānisma, ietekmes novērtējumu un ilgtermiņa finansējuma, un ir jāuzlabo komercializācijas un augsta riska kapitāla tiesiskais regulējums.

(26) Labi funkcionējoša un dažādota finanšu sistēma ir būtiska, lai veicinātu investīcijas, inovāciju un ekonomikas noturību. Kiprā joprojām ir ierobežota piekļuve alternatīviem uzkrājumu un investīciju instrumentiem, un nav pietiekami attīstīti kapitāla tirgi. Banku sektors ir stabils, bet nebanku finansējums joprojām netiek pietiekami izmantots, un saglabājas mājsaimniecību atkarība no tradicionālajiem banku noguldījumiem, kavējot kapitāla plūsmu produktīvākās investīcijās. Finanšpratības līmenis joprojām ir zems salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, un tas ierobežo mājsaimniecību spēju un motivāciju iesaistīties daudzveidīgās investīciju stratēģijās. Turklāt institucionālo investoru un riska kapitāla ierobežotā klātbūtne kavē inovatīviem uzņēmumiem un jaunuzņēmumiem pieejamās finansēšanas iespējas.

(27) Kā noteikts Konkurētspējas kompasā, visām ES, valstu un vietējām iestādēm ir jāpieliek lielas pūles, lai izstrādātu vienkāršākus noteikumus un paātrinātu administratīvās procedūras. Komisija ir izvirzījusi vērienīgus mērķus administratīvā sloga samazināšanai – kopumā vismaz par 25 % un attiecībā uz MVU vismaz par 35 %; turklāt tā ir izveidojusi jaunus rīkus šo mērķu sasniegšanai, piemēram, sistemātisku ES regulējuma stresa testu un pastiprinātu dialogu ar ieinteresētajām personām. Lai sasniegtu šo mērķi, arī Kiprai ir jārīkojas. 68 % uzņēmumu uzskata, ka administratīvo procedūru sarežģītība ir problēma to uzņēmumam, veicot uzņēmējdarbību Kiprā ([18]). Uzņēmējdarbībai labvēlīga normatīvā vide ir būtiska, lai veicinātu investīcijas, inovāciju un uzņēmējdarbību. Kipra ir panākusi progresu savas uzņēmējdarbības vides uzlabošanā, t. sk. ar reformām, lai vienkāršotu uzņēmumu reģistrāciju un samazinātu maksājumu kavējumus darījumos starp uzņēmumiem un starp valdību un uzņēmumiem, kā arī ar reformām, lai vienkāršotu būvatļaujas un izveidotu vienas pieturas aģentūru uzņēmumu (gan ārvalstu, gan vietējo)

([17]) Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056, – COM(2025) 123 final.

([18]) *"Businesses" attitudes towards corruption in the EU*, Eirobarometra kopsavilkuma ziņojums (2024. gada aprīlis).

vajadzībām. Tomēr joprojām pastāv būtiski regulatīvie un administratīvie šķēršļi. Uzņēmējdarbības dinamiku joprojām negatīvi ietekmē sarežģītās licencēšanas un atļauju piešķiršanas procedūras, augstās nodokļu saistību izpildes izmaksas maziem un vidējiem uzņēmumiem un šķēršļi konkurencei mazumtirdzniecības un profesionālo pakalpojumu jomā.

(28) Valsts uzņēmumu (VU) pārvaldība joprojām neatbilst starptautiskajiem standartiem, un pastāv trūkumi tādās jomās kā īpašumtiesību politika un finanšu pārredzamība. Kipra ir izveidojusi Konsultatīvo padomi VU valdes locekļu iecelšanai un ir pieņēmusi pasākumus finanšu pārraudzības uzlabošanai. Tomēr nepietiekamie ziņošanas pienākumi un nepilnīgs publisko struktūru sarakts kavē efektīvu uzraudzību. Tas rada arī bažas par pārvaldību, pārskatatbildību un pakalpojumu kvalitāti un cenu noteikšanu nozarēs, kuras galvenokārt kontrolē VU, piemēram, elektroenerģijas nozarē. Lai risinātu šīs problēmas, ir būtiski izveidot regulāri atjauninātu publisko struktūru sarakstu un pieņemt koordinētu reformu pieeju, iesaistot visas ieinteresētās personas. Tam būtu jāietver skaidras VU īpašumtiesību politikas izstrāde, kurā būtu noteikti to iestāžu uzdevumi, pienākumi un pārskatatbildība, kuras pārrauga VU.

(29) Kipra ir turpinājusi virzīt enerģētikas pārkārtošanu, it īpaši palielinot atjaunīgās enerģijas ražošanu. Tomēr nafta un naftas produkti joprojām veido nozīmīgu daļu no enerģijas patēriņa, un valstij ir vēl vairāk jāpaātrina pakāpeniskā atteikšanās no fosilā kurināmā visās nozarēs. Šī fosilā kurināmā izmantošanas turpināšana rada ievērojamas grūtības samazināt kopējās SEG emisijas un sasniegt Kipras 2030. gada mērķrādītāju saskaņā ar Kopīgo centienu regulu. Saglabājas enerģētiskā izolētība, un tā ir jāpārvar, paātrinot Lielā jūras starpsavienojuma projektu, kurā vērojami kavējumi. Ir jāpaplašina un jāmodernizē Kipras elektroenerģijas sistēma un tīkls un jo īpaši atjaunīgās enerģijas uzkrāšanas sistēmas. Atjaunīgās enerģijas uzkrāšanas sistēmu attīstīšana ir būtiska, lai palielinātu atjaunīgo energoresursu enerģijas jaudu pārvades tīklā un samazinātu enerģijas patēriņa ierobežojumus. Ilgtspējīgs un cenas ziņā pieejams transports joprojām ir prioritāte, jo Kipras transporta nozare saskaras ar pieaugošu enerģijas patēriņu, pilnīgu paļaušanos uz kravu autopārvadājumiem un ierobežotiem stimuliem un infrastruktūru autoparka elektrifikācijai. Valsts lielā atkarība no enerģijas importa saasina ārējo nozaru neaizsargātību. Atjaunīgo energoresursu dziļāka integrācija energoresursu struktūrā stiprinātu ekonomikas noturību pret ārējiem enerģētikas satricinājumiem un padarītu valsti pievilcīgāku ienesīgām ārvalstu investīcijām. Kiprai ir jāpastiprina centieni piesaistīt privāto finansējumu energoefektivitātes uzlabojumiem un renovācijai, it īpaši ēkās ar vissliktāko energosniegumu, kas neaizsargātus patērētājus pakļauj enerģētiskajai nabadzībai, cita starpā mudinot tās finanšu iestādes piedalīties Eiropas Energoefektivitātes finansēšanas koalīcijā.

(30) Enerģētiskā nabadzība un cenas ziņā pieejamas elektroenerģijas trūkums Kiprā ir aktuāla problēma, lai gan ir īstenoti mērķtiecīgi atbalsta pasākumi. Kipra ir viena no valstīm, kurā ir visaugstākās elektroenerģijas cenas mājsaimniecībām ES, un tas jo īpaši rada ievērojamu finansiālu spiedienu uz neaizsargātiem patērētājiem. Joprojām plaši izplatīti ir gan kavēti komunālo pakalpojumu rēķini, gan strukturālas problēmas, piemēram, noplūdes un mitrums. Arī augstās dzesēšanas izmaksas rada ievērojamu slogu mājsaimniecībām.

(31) Kipra saskaras ar būtiskām vides problēmām, īpaši attiecībā uz ūdens trūkumu un atkritumu apsaimniekošanu. 2022. gadā ūdens patēriņš sasniedza kritisku līmeni, atspoguļojot būtisku atjaunīgo ūdens resursu pārmērīgu izmantošanu. Lauksaimniecība, kas patērē lielāko daļu valsts ūdens, pasliktina problēmu novecojušās apūdeņošanas sistēmas un ūdens taupīšanas tehnoloģiju ierobežotās izmantošanas dēļ. Kipra saskaras ar ievērojamu investīciju trūkumu ūdens infrastruktūrā, un pastāv lielas vajadzības dzeramā ūdens un notekūdeņu attīrīšanas jomā. Neraugoties uz centieniem saistībā ar Aprites ekonomikas rīcības plānu 2021.–2027. gadam un atveseļošanas un noturības plānu, materiālu apritīgas izmantošanas līmenis un resursu produktivitāte joprojām ir zem ES vidējā rādītāja. 2022. gadā Kipra pārstrādāja tikai 15 % sadzīves atkritumu un 70 % iepakojuma atkritumu, vienlaikus radot lielāko pārtikas atkritumu apjomu uz vienu cilvēku ES un pārsniedzot vidējo sadzīves atkritumu apjomu. Atkritumu apsaimniekošanu varētu uzlabot atveseļošanas un noturības plānā paredzētā atkritumu poligonu nodeva attiecībā uz sadzīves atkritumiem, ja to pienācīgi piemērotu.

(32) Kipra ir arvien neaizsargātāka pret klimata riskiem, t. sk. dabas ugunsgrēkiem, neregulāriem nokrišņiem, sausumu un vētrām. Neraugoties uz plānotajām investīcijām, Kipras resursi klimatadaptācijai ir nepietiekami salīdzinājumā ar ES vidējiem rādītājiem. Nacionālās adaptācijas stratēģijas mērķis ir palielināt noturību, galveno uzmanību pievēršot ilgtspējīgai ūdens resursu apsaimniekošanai un piekrastes aizsardzībai, taču šī pieeja joprojām lielā mērā nav juridiski saistoša. Pārvaldības stiprināšana un sadarbības starp ministrijām un vietējām iestādēm veicināšana ir būtiski soļi, lai efektīvi īstenotu klimatadaptācijas pasākumus un Kipra uzlabotu klimatnoturību un ciešāk pieskaņotos ES standartiem.

(33) Kipras nodarbinātības rādītāji ir bijuši labi, bet ekonomikas attīstību arvien vairāk ierobežo darbaspēka un prasmju trūkums. Tādas svarīgas nozares kā būvniecība, enerģētika, veselības aprūpe, lauksaimniecība un viesmīlība saskaras ar akūtu darbinieku trūkumu, ko vēl vairāk saasina prasmju neatbilstība un nepietiekami izmantots darbaspēks. Turklāt to jauniešu īpatsvars, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (12,9 %), joprojām pārsniedz ES vidējo rādītāju, it īpaši attiecībā uz jaunām sievietēm. Kipra saskaras arī ar būtisku pamatprasmju apguves samazināšanos jauniešu vidū (to raksturo lielākais nepietiekamu sekmju līmeņa pieaugums ES kopš 2018. gada). Faktori, kas nosaka šo lejupvērsto tendenci, var ietvert ierobežotu iesaistīšanos agrīnā pirmsskolas izglītībā, nepilnīgu politikas īstenošanu un zemu skolu autonomiju. Tas rada būtiskus šķēršļus pārkvalifikācijas centieniem. Iesaistīšanās vidējā profesionālajā izglītībā un apmācībā (PIA) joprojām ir ierobežota, turklāt nepietiekamas ir arī darba vidē balstītu mācību iespējas un pieskaņošanās darba tirgus vajadzībām. *STEM* jomās uzņemto studentu īpatsvars ir zemākais ES, un tas veicina pastāvīgu darbinieku trūkumu zaļās un digitālās pārkārtošanās kritiski svarīgajās jomās. Turklāt darbspējīgā vecuma iedzīvotāju digitālās prasmes joprojām ir zemas, jo īpaši neaizsargāto grupu vidū, un pieaugušo iesaistīšanās izglītībā ir nokritusies zem ES vidējā rādītāja. Tiek veiktas reformas, ko atbalsta Atveseļošanas un noturības mehānisms un Eiropas Sociālais fonds Plus, piemēram, individuālo mācību kontu un e-prasmju programmu īstenošana un mācību programmu atjaunināšana, taču to ietekme vēl nav pilnībā realizējusies.

(34) Ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamība vecāka gadagājuma cilvēkiem joprojām ir ierobežota, un publiskie izdevumi šajā jomā ir vieni no zemākajiem ES. To 65 gadus vecu un vecāku cilvēku īpatsvars, kuriem nepieciešama ilgtermiņa aprūpe nopietnu personīgās aprūpes vai mājsaimniecības aktivitāšu grūtību dēļ, ir viens no augstākajiem ES, proti, 34,3 %. Pieaugošais 65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju īpatsvars turpmākajos gados radīs vēl lielāku pieprasījumu pēc ilgtermiņa aprūpes. Pieejamības problēmas saasina darbinieku trūkums, ko izraisa zemas algas un zems darba koplīgumu tvēruma līmenis. Lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, piekļuvi tiem un to kvalitāti, Kipra varētu ieviest integrētu ilgtermiņa aprūpes modeli, iekļaujot stabilu kvalitātes nodrošināšanas mehānismu visiem ilgtermiņa aprūpes veidiem.

(35) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2025. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu 2025. gada ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. Attiecībā uz Kipru 2., 3. un 5. ieteikums palīdz īstenot pirmo eurozonai adresēto ieteikumu par konkurētspēju, savukārt 4. un 5. ieteikums palīdz īstenot otro eurozonai adresēto ieteikumu par noturību, un 1. ieteikums palīdz īstenot 2025. gada ieteikumā izklāstīto trešo eurozonai adresēto ieteikumu par makroekonomisko un finanšu stabilitāti,

AR ŠO IESAKA Kiprai 2025. un 2026. gadā rīkoties šādi.

1. Palielināt kopējos aizsardzības un drošības izdevumus un gatavību, vienlaikus nodrošinot parāda ilgtspēju saskaņā ar Eiropadomes 2025. gada 6. marta secinājumiem. Nodrošināt, ka attiecībā uz neto izdevumiem tiek ievērota virzība, ko Padome ieteica 2025. gada 21. janvārī.

2. Ņemot vērā piemērojamos termiņus reformu un investīciju savlaicīgai pabeigšanai saskaņā ar Regulu (ES) 2021/241, paātrināt atveseļošanas un noturības plāna, t. sk. *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu. Paātrināt kohēzijas politikas programmas (ERAF, TPF, ESF+ un KF) īstenošanu, attiecīgā gadījumā izmantojot iespējas, ko sniedz vidusposma pārskatīšana. Optimāli izmantot ES instrumentus, tostarp programmas *InvestEU* un Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas, lai uzlabotu konkurētspēju.

3. Stiprināt pētniecību un inovāciju un pētniecības rezultātu komercializāciju, veicinot publiskās un privātās investīcijas pētniecībā un izstrādē, uzlabojot pētniecības un uzņēmējdarbības sinerģiju un pieņemot pastāvīgu ilgtermiņa pētniecības un inovācijas stratēģiju ar ieguldījuma un iznākuma rādītājiem un daudzgadu finansējumu. Veicināt ekonomikas diversifikāciju un sekmēt produktīvas investīcijas, nodrošinot iespējas izmantot alternatīvus uzkrājumu un investīciju instrumentus, uzlabojot finanšpratību, atvieglojot dalību kapitāla tirgos un uzlabojot uzņēmumu piekļuvi nebanku finansēšanas iespējām. Vienkāršot regulējumu, uzlabot regulatīvos instrumentus un samazināt administratīvo slogu, īpaši pievēršot uzmanību investīciju licencēšanas un atļauju piešķiršanas procedūru uzlabošanai un jaunu uzņēmumu izveidei. Uzlabot valsts uzņēmumu pārvaldību, saskaņojot to ar starptautisko paraugpraksi, t. sk. uz nopelniem balstītu valžu izvirzīšanu, īpašumtiesību politiku un uz sniegumu balstītu pārvaldību.

4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā un vēl vairāk dažādot energoapgādi, it īpaši attīstot energotīklu starpsavienojumus ar kaimiņvalstīm, palielinot finansējumu energoefektivitātei, veicinot ilgtspējīgu transportu un modernizējot elektrotīklu un enerģijas uzkrāšanas iekārtas, lai pielāgotos arvien lielākam atjaunīgo energoresursu īpatsvaram. Pievērsties enerģētiskās nabadzības problēmai. Palielināt investīcijas ūdens, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrā, veicināt ilgtspējīgu ūdens izmantošanas praksi un pastiprināt centienus novērst atkritumu rašanos, kā arī uzlabot sadzīves atkritumu un iepakojuma atkritumu dalīto savākšanu. Uzlabot klimatadaptācijas pasākumu īstenošanu, koncentrējoties uz to iestāžu sistēmas uzlabošanu, kas reglamentē pielāgošanos klimata pārmaiņām.

5. Risināt darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību, stiprinot jauniešu dalību darba tirgū, vēl vairāk palielinot profesionālās izglītības un apmācības spējas un pievilcību, kā arī veicinot pieaugušo izglītību. Pastiprināt politikas centienus saistībā ar zaļo un digitālo prasmju vairošanu. Vēl vairāk palielināt iesaistīšanos pirmsskolas izglītībā un aprūpē, uzlabot pamatprasmes un uzlabot studentu iesaisti zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) jomās. Uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību un piekļuvi, ieviešot modernu, pienācīgi finansētu un integrētu ilgtermiņa aprūpes modeli.

Briselē, 2025. gada 8. jūlijā

Padomes vārdā –

priekšsēdētāja

S. LOSE